

החוקר ואלדמן, כנאשם בשיתוף פעולה עם הנאצים.

יומיים קודם לכן, גוללו עדים בפני השופט ואלדמן תמונות מוזעזעות, שלא נשמעו כמותן עד כה באף אחד ממשפטים אלה, המתקיימים עתה בישראל. היה זה במשפטו של אחד משני הרופאים העומדים עתה לדין, באותה אשמה, ד"ר פנחס פשי-טיצקי, מי שהיה רופא במחנה ולאנוב בפולין. אשה, ששלושה ילדיה ובעלה נר-

אנשים, שהיו בפרוודור בית המשפט וקמה התקלות רבה. האנשים התרכזו סביב תמונה, שאשה אחת הוזיקה בידה. "זהו זה!" נשמעו קריאות. כעבור כמה שעות פתחה המשטרה בחקירה נמרצת, כדי לגלות אדם, אשר לו מיחסים עתה פשעים מימי שלטון הנאצים בארופה.

מסתבר, כי באותו יום נתקלה אשה אחת בתמונה, שהתגוללה על הרצפה, ליד הכניסה לחדר, אשר בו יושב השופט מטלון.

זהה את עצמך

תמונה זו צולמה בירושלים, ליד המשביר לצרכן, רח' הרצל, 18.1.51. קודא שיוחה את עצמו ויפנה ראשון לטובן העולם הזה: אברהם גוי, בנון סנסור, רח' הנין 2, ירישלים, יזכה בפרס של 2 ל"י. השבוע זכו ב"2 ל"י לאה ציון, לוינסקי 81, מוזר כהן, ראש פנה 17, תל-אביב, שהופיעו כמערכת בעת ובעונה אחת.

התמונה עוררה זעזוע אצל האשה. היא שפשפה את עיניה, מאחר שלא האמינה לתמונה וחשבה, כי היא קרבן של כוונה שמו של אדם מסוים, אינו ניתן עדיין לפרסום, ששימש עוזר הנאצים באחד המחדות האיומים, הוזכר תכופות במשפטים הנערכים עתה בתל-אביב. לדברי העדים, היה האיש אחד האכזרים ביותר בין כל ה"קאפו" (המנהלים של המחנות), אך איש לא העלה על דעתו, כי האדם הזה נמצא בארץ. כיצד הגיעה תמונתו של אותו איש אל הרצפה בבית המשפט, אל הפרוודור, שבו מתאסף כל הקהל הזה של יוצאי מחנות וגויסאות? — אכן הדבר מצלצל כמעשה יד הגדולה... אחר חקירה קצרה נתברר, כי שבוע קודם לכן התקיים בפני השופט מטלון משפט אזרחי על פיזיונים. אדם אחד תבע את שכנו, משום שכלכו של השכן נשכו בזרוע. כדי להוכיח את צדקת דבריו, צורפה לתיקו תמונתו של האיש ועליה נראים הפצעים שעל הזרוע. והאיש, שתבע פיזיונים על הנוק שנגרם לו על-ידי נשיכת כלבו של שכנו — הוא האיש, שעליו דיברו במשפטים אלה...

אין לקנא בשופט החוקר ולדמן, היושב עתה ברוב החקירות המחרידות הללו, אשר בהן מועלים בזה אחר זה הדים מהעבר השחור הזה. אך נסתיים יום אחד הביטור, נגד הרופא והמשקן נדחה לתאריך אחר, וכבר למחרת יושב על ספסל הנאשמים, בפני אותו שופט, משה פוציץ, העסקן הציבורי לשעבר.

הגטו הבטוח. פוציץ שימש ראש המשטרה היהודית בגטו אוסטורוביץ, עיירה פולנית, שבה חיו לפני המלחמה כ-16 אלף יהודים. בסך הכל נשארו בגטו אלף יהודים, מאחר ש-13 אלף הוצאו, מיד בתחילת הכיבוש, לכבשני טריבלוקה, והיתר הסתתרו במרתפים, על גגות וביערות הסמוכים. לדברי העדים, היה הגיטו בהקפזה מסוימת המקום הבטוח ביותר ורבים מבין אלה, שהסתתרו מחוץ לגבולותיו, ביקשו להזור אליו.

אולם, כפי שמסרו העדים, פוציץ הוא אשר לא הרשה להם להכנס. במקרה אחד מסר קבוצה של 13 יהודים כאלה ליו הגרמנים וכולם הוצאו אחר כך להורג, פרט לנערה אחת, היא העדה.

גם העדה הזאת התפרצה בצעקות "רוצח!" ומשהעיר לה הסניגור, כי עליה להצטמצם בעובדות ולא להביע דעות, גידפה אותו: "אתה לא היית בכבשני טריבלוקה, קל לך לדבר..."

המתיחות במשפטים אלה, באולם בית המשפט, היא בלתי רגילה, בפרט משום שרוב הקהל, הבא לחקירות המתנהלות, הוא בעצמו יוצאי מחנות וגויסאות, שליבם כואב וזכרונות העבר מצוררים את עצי-בימה. המשפטים מתקיימים תחת שמירה של שוטרים רבים, מאחר שבכמה מקרים היו נסיונות של משפטן ליניץ.

תמונה על הרצפה. יום אחד אירע דבר בלתי רגיל. לפתע, נשמעו צעקות של

הם השיגו את פיירברג, הכו אותו קשות, שברו לו שתי צלעות. האיש הועבר ליד בית החולים. כשהבריא הועמד לדין.

ביום בו החלה החקירה, בוטלה האשמה נגדו. בית המשפט קבע, שלא היתה זאת אלא עלילת שקר. לא היו הדברים מעולם. ואז הגיש פיירברג תביעה נגד שני האנשים, שגרמו לו שברים בצלעות ללא כל סיבה, השבוע, בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, נידונו שני רודפי ה"מוסר, שעשו דין לעצמם, לארבעה ימי מאסר ול-100 לירות קנס כל אחד.

אקרובט

לילה אחד יצא יצחק ספרדי, סבל מתל אביב, לבצע ביחד עם חבריו גניב: באחד המחסנים הגדולים במרכז המסחרי, עלה יצחק על גג הבנין בן שלש קומות, פרץ את הגג, הוציא בעזרת חוט ברזל את הסחורה הדרושה (שער זנבות סוסים ועורות), ארו אותה בקשק והחל להתכונן לנסיונה.

לפתע, עקב קריאה טלפונית של שכן, ישסתכל במחנה מחלונו שבדירת גג מ"מול, הגיעה המשטרה. ראה יצחק כי ברע הוא, איבד את שווי המשקל, התחלק ו נפל אל תוך הפתח, שפרץ קודם לכן בגג. לאחר שצנח כשמונה מטרים לתוך המחסן, הצליח לעלות בטפיסה בתורה על הגג, מבעד לאותו פתח, אך בו ברגע ראה כיצד מגיעים שוטרים מצד ימין. אין יצחק לצד שמאל וקפץ ישר מהגג (שלש קומות) מטה, על החול. רדפו אחד ריו שוטרים דרך סימטאות והצרות הפי-סותו.

הביאיהו לתחנת המשטרה, והכניסוהו לכלא. עברה שעה, שעתיים, וטרם החלה החקירה. הלך יצחק לבית השימוש כש ידיו כבולות, יצא דרך החלון והחל לבירוש השוטרים שדברו ודלקו את ריו. ושוב — הצרות וסימטאות. אך הן פעם היו שוטרים תקיפים יותר — ירו באויר והוא לא נעצר. ירו שנית ויצחק נפגע ברגלו השמאלית. אבל הוא המשיך לברוח, כשהוא פצוע ברגלו והגיע לביתו שבקומה שלישית.

משהובא יצחק, השבוע, בפני השוטט החוקר מגורי בתל אביב, דיבר כמו ילד. הוא הודה בכל. "הפסדתי, אין מה לדבר". אך המענין בכל הפרשה: היתה זו הער בירה הראשונה של יצחק. "החברים הש"פיעו עלי", אמר, "הלכנו ולשתינו שריר ברנדי, רצינו לגנוב".

בפרוודור בית המשפט חיכתה לו אשתו היפה והצעירה. פנה אליה הקצין התיובץ: מדוע אינך דואגת לעורך דין? "אין כסף" — השיבה, "הקצת שיש לנו — נצטרך לחיות מזה כשהוא ישוב. יש ילד בבית".

אמר הקצין: "טוב, אהנו נסדר לו סניגור על חשבון הבמסלה". ובפנתו ליד חברו, אף הוא קצין משטרה, אמר ההור בע: "בעצב, בחור טוב ועדין הוא יצחק זה ולא פושע מועד. ואיזה אקרובט. חבל עליו..."

הארץ

עסקן, נוסר, 2 צלעות
באחד מימי ספטמבר, 1949, פשטה שמועה בשכונת מונטפורי בתל-אביב, שהתושב ישראל פיירברג עשה מעשה מגונה בשתי ילדות. אחת מהן, בתו של נוסר במקום, והשניה של עסקן הסתדרתי, תי, אף הוא חושב השכונה. זה קרה לאחר שהמעשה בן מאיר היכה גלים במדינה. מדי יום ביומו היו מגיעות למשטרה, בכל רחבי המדינה, תלונות על מעשים כאלה. המשטרה עסקה יומם ולילה בחקירות והקלה רחם על הדגנר-טים, שצצו לפתע בארץ. ה.

השמועה שנפוצה בשכונה, הסעירה את הרחות ואנשים נשים וטף יצאו לידו, כדי ללמוד לקח. אולם היה זה הי ראשון לראש השנה ופיירברג היה בבית הכנסת. חכו לו במקום. כשהחזר הביתה, וראה את המתרחש, הבין את הסכנה, פלט לעצמו דרך בקהל אל ביתו, סגר את המנעולים והתבצר בפנים. אולם כע"ביר שעה קלה הבין פיירברג, כי ההרפתקה עלולה להגמר במשפט ליניץ, קפץ מבעד לחלון והחל לברוח, בדרך אל הכ"ביש הראשי, הקהל רדף אחריו ובראשו שני האבות, הנוטר והעסקן ההסתדרותי.

צבר פורץ דלתות

כשיצא את הארץ, לפני חדשים מספר, כדי לנסות את מזלו באמריקה, היה מנוי וגמור עם עמירם ריגאי לבקר אצל ארתור רובינשטיין, מלך הפסנתר. אמרו לו מכרו וידידיו, היודעים את העניינים בארץ הגדור לה: "זה לא כמו אצלנו, כשנוסעים לתל אביב, שם אי אפשר כלל להגיע אל הגדור ל"כ"י". "סמוך עלי" — אמר עמירם. והיתה לו הרשות לומר כך. כי אכן עמירם ריגאי היה כבר כאן, בארץ, מומחה לעניני ביקור רים אצל הגדולים.

מאו החל מרגיש בקרבו כשרון מוסיקלי, הכריח עמירם כתיסר אמנים גדולים להאזין לנגינתו. הוא פלש לבתים, מאחורי במת התזמורת, לבתי מלון, בכל מקום אשר שם שהו או התארחו מנצחים, פסנתרנים, כנרים או אפילו זמרים גדולים. את הפסנתרן אונינסקי הפתיע עמירם לילה אחד, אחר הצות, במסיבת רעים באחד הבתים... והתוצאה: תיק מלא מכתבים והמלצות לכביות "לכל המעוניינים".

בחור נחמד ונהדר. אמנם העיקר היה בשביל עמירם לנגן באוני המוסיקאים הגדולים, אך ההמלצות הללו ("פסנתרן בעל עתיד גדול", "כשרון אמתי", יכולת ענקית" ואפילו "בחור נחמד ונהדר") מליאוניד ברנשטיין, פאריי, פירס וכו', עזרו לעמירם בהרבה.

עמירם בא לאמריקה וערך אחד מביקורי הפתע שלו אצל מנהל אחד מבתי הספר הגדולים באמריקה ומיד קיבל סטיפנדיה. אבל עמירם לא התלהב ביותר מהרעיון, כי הוא ביקש ללמוד אצל אחד מגדולי הדור, איך עושים זאת? פשוט מאד: צריך רק לערוך ביקור אצל רובינשטיין.

יום אחד, יצא עמירם ללוס אנג'לס ("יתכן שבמשך כמה ימים לא אכל, כדי לחסוך את הוצאות הדרך...) וכעבור כמה ימים יצא הדבר לפועל. עמירם לא רק ניגן בפני ארתור רובינשטיין, הוא השמיע לפסנתרן הגאוני את יצירותיו הישראליות. האוירה התחממה ורובינשטיין עצמו החליט ליד הפסנתר. עמירם רצב הפך עתונאי וערך ראיין ש.ם. הוא טאל הפך רובינשטיין, מה דנתו על ישראל ועל השפה העברית. רובינשטיין השיב: "העברית היא שפתנו". הפסנתרן הסיף וסיפר, כי בבית הוריו היו מדברים פולנית ואידיש, אך הוא

ארתור רובינשטיין, פסנתרן האוירה התחממה

לא חפץ לדבר אידיש, כי כבר אז ידע כי "שפתנו היא עברית". לבסוף הרצה עמירם בפני רובינשטיין על הארץ והישגיה, וקיבל דרישת שלום חמה לכל הצברים... והעיקר — עמירם נעשה תלמידו של רובינשטיין. **הגייהמודר, יובדיהכפת.** פרטים האלה על ביקורו של עמירם אצל רובינשטיין טיין נמסרו על ידי הגברת מ. ספרדית, שהוזה בלוס אנג'לס, ששימשה מתורגמן בפגישה הזאת בין הפסנתרן הגדול והפסנתרן הרוצה להיות גדול. ההתלהבות והצלחתו של עמירם הלהיבה כל כך את הגברת ספרדית, עד אשר שלחה מכתב ארוך מאד המתאר את כל הפגישה.

ביוניים, הולך עמירם מחיל אל חיל, קרן גורמן ערכה לו קונצרטים, העתונים הביאו כתבות ולאחרונה הופיע בקונצרט לכבוד חג המולד ביחד עם אמנים גדולים. אחת ההופעות התוקפת של אמריקה, שבה התנסה עמירם: קונצרט למען אגודת נשים חלוציות, לרגל יובל הכסף שלהן... בקונצרט זה, כפי שמסרו לנו עדי ראה, נשאו את עמירם על כפיים והריעו לכבודו.